

Abiks neile, kes kurta ei oska

Tekst **Mari Karlson**
Fotod **Sven Arbet**

Loomad varjavad oma valu nii kaua, kui see vähegi võimalik on. Sageli oskab hoolitsev omanik loomatohtrile oma lemmiku peale ainult kaevata: “Ta on selline imelik!”

Loomad on emapiimaga kaasa saanud tarkuse: haiged jäetakse maha. Seetõttu püüavad nad vormis, karjas ja tegevuses püsida sõna otseses mõttes viimaseid jõuvarusid kokku võttes. Sellest, et ennetus on odavam kui ravi, ei tea nad muidugi midagi. Kuid kas teavad alati inimesedki?

Loomaterapeut Jaanus Nõgene oskab tänu oma tööle nii Eestis kui Soomes osutada teravale kontrastile kahe naaberrahva suhtumises: soomlased on aru saanud, et lõppkokkuvõttes tuleb pisivigade “remontimine” rahakotile kergem kanda kui suure häda ravimine. Ka lemmikloomade puhul. Kuid ei saa öelda, et Jaanus Nõgene käiks Soome vahet ainult parema palga pärast. “Praktikat on vaja. Soome on lihtsalt suurem maa – seal on inimesi rohkem, ka lemmikloomi on rohkem, seega on ka tööd rohkem,” põhjendab ta. No ja nagu juba ka öeldud: soomlased suhtuvad oma lemmikloomadesse vastutustundlikumalt.

Jaanus Nõgene ütleb, et ta on loomaterapeut, mitte -arst: “Olen lapsest saadik hullupööra loomi armastanud ja teadnud, et minust saab loomaarst. Õppisingi Tartus veterinaariat, aga poole stuu-

diumi pealt mõistsin, et kirurgi minust ei saa. Sain aru sellestki, et ainult tablette pakkuv loomaarst pole mingi arst. Õppisin ka inimestele suunatud alternatiivteraapiaid, aga lõpuks keskendusin loomade ravi toetavale teraapiale.”

Müomeeter

Mullu sügisel näitas “Pealtnägija”, kuidas müomeetri ehk Myotoni aparadi abil mõõdeti tehnikus kaaluta olekus lihaskoe seisundi eri näitajaid Eesti sportlaste peal. Tegelikult on see Tartu Ülikoolis professor Arved Vaini loodud aparaat kasutuselt juba aastaid – esimene müomeeter loodi 1976 ning praeguseks on Myoton patenteeritud seitsmes Euroopa riigis, USAs ja Jaapanis.

Võimalike liigeseprobleemide ennetamiseks ja lihasvalude kindlakstegemiseks on loomade peal müomeetrit kasutatud aga juba ammu.

“See on kõige efektiivsem vahend, et leida tugi- ja liikumiselundkonna häda üles valutult nende juures, kes ei räägi. Kui loom juba lonkab, on see sageli põhjustatud tekkinud muutustest lihastes-liigestes ja siis on kas juba lootusetult hilja või läheb probleemi lahendamiseks väga kaua aega,” räägib Jaanus Nõgene.

Lühidalt öeldes mõõdab müomeeter lihaste toonust, elastsust ja jäikust. Umbes peopesa suurune seade annab metallist löökotsiku läbi lihasse väikese tokstu (Jaanus Nõgene demonstreerib seda minu käe peal, ja tõesti – tunda pole mitte tuhkagi) ning aparadi mõõtmistulemustest saab spetsialist teha tohutult palju järeldusi kogu organismi kohta.

Kõige lihtsam on seda vast seletada nii, et kui lihased on ühel kehapoolel jäigemad kui teisel, siis viitab see sellele, et ühe jäsme kasutus on langenud. “Kuna loom ei kasuta jäset siis, kui tal on valu, tuleb edasi uurida, mis tal seal valutab,” paneb Jaanus Nõgene Myotoni tööpõhimõtte maakeelde.

Jaanus Nõgenel on rääkida mitu lugu, kus sellest aparadist lausa imelist abi on saadud. Nii näiteks oli probleem ühe hobusega, kes ei tahtnud hüpata. Mõõtmised näitasid, et looma vasak esijalg on palju nõrgem kui parem. See hobu sai abi massaažist.

“Teine hobune langes konkurentsist maailma-meistrivõistlustel. Traavitestis ta küll vaid komistas, nähtavat longet polnud. Veterinaar ravis ülekoormusvigastust ühes jalas, müomeetriga

mõõtmisel selgus, et haige on hoopis teine jalg. Uuel ringil loomaarsti juurde diagnoosis veterinaar kabjakiilu põletiku. Selle häda vastu on lihtne rohtu leida,” on Jaanus Nõgene rahul, et Myoton aitas probleemi põhjuse välja selgitada.

Peen aparaat Myoton pole muidugi mingi imemasin, mis paberil lahenduse välja prindib. Järeldustele jõutakse korduvaid mõõtmisi tehes, kehapoolte lihaste jälgides (näiteks parema ja vasaku jala omi) ning tulemusi võrreldes. Kuid spetsialistile annavad need arvutisse joonistuvad graafikud vägagi täpse pildi organismi seisundist ning jutustavad rohkem, kui patsient ise rääkida oskaks. Mis siis veel rääkida neist, kes inimkeeli kõneleda ei mõista!

“Müomeetri puhul on hea asi veel see, et mõõtmistulemused saame looma ärkvel olles, meil pole vaja ka kõige rahutumat tegelast uinutada,” lisab Jaanus Nõgene. “Kuigi – kui inimesel piisab üksikutest mõõtmisest, siis loomadel tuleb neid teha mitmeid, ja kuigi mõõtmistulemused annab aparaat mõne sekundi jooksul, on täpsemaks diagnoosimiseks vaja tulemuste võrdlust, mis on saadud korduvate mõõtmiste järel.”

Abi nõeltest, massaažist ja “imetekist”

Need vahendid annavad loomadel samasuguseid tulemusi kui inimestel. “See on nii-öelda teine vaatepunkt, toetav meetod,” ei vastanda Jaanus Nõgene end tavameditsiinile.

Massaažist võib loomale (nagu ka inimesele) imelist abi olla, kui sellega õigel ajal alustada. Näiteks terveneks üks koer niimoodi liigesepõletikust. “Kui aga tulla kaks päeva enne surma, siis ei maksaks isegi nõelravi väga suuri lootusi panna,” nendib Jaanus Nõgene kuival. Ja et eestlane tuleb parimal juhul alles siis, kui korduvad visiidid veterinaari juurde ei ole aidanud, siis ei ole loodusraviga kiireid tulemusi oodata, hoitab Jaanus Nõgene.

Nõelu pannakse loomadele samadel eesmärkidel ja näidustustel kui inimestele, aga nendega saab ka näiteks jooksuaega esile kutsuda. Kuigi tundub kuidagi kõhe, nõel püsti käes, äkilise loomale läheneda.

Jaanus Nõgene naerab ja ütleb, et loomad on oma valutundlikkusest täpselt sama erinevad kui inimesed: mõned on kõrge, mõned madala valutävega. “Ma kasutan ühekordseid nõelu, mis on väga elastsed ning pole karta, et need murduksid, kui loom rapsima juhtub ja nõel kõveraks läheb. Mitmekordse kasutusega nõelu on vaja steriliseerida ja kuumutades muutuvad need jäigaks.” Ühe talli kestvate kõhuhädadega kaks hobust õnnestus Jaanus Nõgenel nõelravi ja homöopaatiliste ravimitega kõhulahtisusest ühe teraapiakorraga terveks ravida.

Kuidagi teistmoodi kui “imettegevaks tekiks” ei oska ma nimetada üsna uutset veresoonte-terapia aparati, mis annab elektromagnetimpulsi ja mõjutab sellega mikrotsirkulatsiooni, aktiveerides kapillaarvereringet kogu kehas,

parandades ka ainevahetust ning kiirendades lihaste taastumist näiteks pärast pingutust või massaaži ajal. Jaanus Nõgene ütleb, et eri programmidega, mida see “imetekk” pakub, saab anda organismile erinevaid mõjutusi, nagu siis täpselt vaja on.

Tekk nagu tekk ikka, saan selle peal natuke aega istuda, tunda pole jälle midagi. Võib-olla ainult seda, et tagumik läheb natuke soojemaks. Hobustele pannakse tekk selga ja üldse ütleb Jaanus Nõgene selle mõjusama olevat, kui teki peal kaks korda päevas kaheksa minutit pikutada. Minul oligi aga seekord vaja näha ja tunda, et mitte midagi pole tunda – loomade, ja eriti nende puhul, kes on valudes ja rahutud, on tähtis, et neil võimalikest valu- või ebamugavusaistingutest lisastressi ei tekiks.

Abi lihtsatest asjadest

Ja muidugi ei või alahinnata liikumist.

“On teada tõsiasi, et tavaliselt kannatavad vanemad kui kaheaastased (linna)koerad liikumisvaeguse all,” nendib Jaanus Nõgene. Nii liikumisvaeguse leevendamiseks kui lihaskonna arendamiseks on suur abi spordiklubidest tuntud jooksulindist. Tallinnas Koertekeskuses on näiteks selline lint olemas. Hea on lint selle poolest, et arendab ka neid lihaseid, mis muidu kasutust ei leiaks.

“Valusa jalaga koer liigub tavaliselt, külg ees,” seletab Jaanus Nõgene, “liikumistrenažöör sunnib looma liikuma otse ning kasutama lisaks teistsuguseid lihaseid kui tavapärasel liikumises. Mulle meeldib seda aparati kasutada, kuna jooksulindi peal on väga kerge jälgida koera jäsemete kasutust liikumise ajal. See võimaldab kergemini probleemi põhjuse leida.”

Spordiklubisse ei maksaks lemmikut vast enda kõrval lindile kõndima panna, asjatundlik abi kulub siingi esialgu ära, kas või koormust

testides. Aga üldiselt pidi koertele liikumistrenažöör väga meeldima, kui nad on sellega kord juba ära harjunud. Muidugi rõhutab Jaanus Nõgene, et ükskõik missugune trenaažöör ei asenda liikumist ja suhtlust koos peremehega, aga väga porisel, libedal või väga külmal ajal on jooksulint toasistumisele hea alternatiiv. Tihti ei piiragi koera liikumisvõimalusi mitte koera, vaid hoopis peremehe nõrk tervis või füüsiline vorm. Siis tasub urbaniseerunud ühiskonna tehniliste hüvedega tutvust teha.

Võib-olla on pragmaatilise eestlase jaoks see kõik “ulme” – kallis, mõttetu, kaheldava kasuga?

“Preventsioon on alati odavam kui ravi,” rõhutab Jaanus Nõgene. “Ja konsultatsioon pole kallis. Pealegi peaks igaüks silmas pidama, et see, kas inimesel on lemmikloom või mitte, on tema enda otsustada. Kui see lemmikloom aga juba olemas, on inimese kohus pakkuda talle ohutut ja tervislikku elu.” ✨